

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Устінова-Бойченко Г. М.

*кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри цивільного та господарського права
Криворізький навчально-науковий інститут
Донецького державного університету внутрішніх справ
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна*

Важливим завданням закладів освіти є підготовка здобувачів вищої освіти із самостійним сприйняттям, аналізом явищ, думкою тощо. Вивчення навчальних дисциплін поєднує різноманітні форми, у тому числі такі, які потребують індивідуального підходу здобувачів вищої освіти та відтворення вивченого матеріалу. Запровадження правил академічної доброчесності створює передумови для пошуку індивідуально-особистого відтворення матеріалу здобувачами вищої освіти

Питання академічної доброчесності у закладах освіти України довгий час є актуальним і широко досліджуваним зарубіжними та вітчизняними науковцями. Так, І. О. Доценко у своїй праці дослідила питання формування системи дотримання академічної доброчесності в освітньому середовищі. На її думку, академічна доброчесність є підґрунтям і дієвим механізмом у процесі забезпечення якості вищої освіти [1].

Розвиток інноваційних технологій та створення новітніх підходів стали невід’ємною складовою освітнього процесу, без яких неможливо вдосконалювати активні й інтерактивні методи викладання та навчання. Одним із нових інноваційних підходів є штучний інтелект.

Активний розвиток цифрових технологій суттєво вплинув на сферу обігу інформації та на доступ до навчальних матеріалів, тому превентивні заходи щодо попередження академічної нечесності повинні займати провідне місце у галузі освіти [2].

Останні п’ять років (2017–2022) показали значний прогрес і досягнення в аналітичних обчислювальних інструментах і відкриттях. Особливо це стосується методологій, пов’язаних із новими сферами штучного інтелекту. Машинне навчання, глибоке навчання та дослідження нейронних мереж показали певний потенціал для прориву парадигми відкритої науки. Ці досягнення варіюються від комп’ютерного бачення (розпізнавання обличчя/об’єктів) до обробки

природної мови (розпізнавання мовлення в текст і переклад) до кібербезпеки (виявлення шахрайства). Крім того, такі інструменти, як Siri і Google Assistant, які дозволяють людям ставити запитання та отримувати відповіді, стали невід'ємною частиною смартфонів. Такі інструменти, як ChatGPT, можуть швидко надавати відповіді на будь-які запитання, пояснення, наведення прикладів, написання віршів чи оповідань і узагальнення тексту [3, с. 50].

Сьогодні важливим є сам процес навчання, який для людини триває протягом усього її життя. Використання інформаційних технологій, зокрема штучного інтелекту, сприяють формуванню пошукових навичок, але не методик змістовного навчання. Як зазначає М. Култаєва «прискорення трансляції знань у глобальних комунікаційних мережах, здатне створювати ситуації дезорієнтації, соціального і культурного збентеження. Знання, які прискореними темпами конституують нові реалії, породжують також і нові міфи» [4].

Широке залучення ШІ поступово змінює освітнє середовище. Проте штучний інтелект можливо використовувати в якості помічника викладача під час освітнього процесу або для створення персоналізованого навчального середовища [3]. У такому випадку буде позитивний результат його застосування, який не вплине на принцип академічної доброчесності у закладі освіти.

Під час наукових досліджень вчені повинні пам'ятати про головні принципи написання матеріалів та академічної доброчесності, використовуючи інструменти штучного інтелекту, до яких належить: 1) публікація статей, що стосуються наукової сфери і сформульовані сервісом ChatGPT, – це порушення академічної доброчесності та є плагіатом або запозиченням; 2) система ChatGPT використовує застарілі дані для відповіді на запити користувачів, тому орієнтування на відомості, надані цим ШІ, є хибним рішенням; 3) ймовірність використання неунікального матеріалу, оскільки ChatGPT може пропонувати дані, які були висвітлені раніше в інших публікаціях; 4) основна модель, за якою працює ChatGPT, полягає у питанні та відповіді на нього, що значно ускладнює пошуки наукового матеріалу у достовірних джерелах [5]. Важливо чітко розуміти розмежування між правомірним і маніпулятивним використанням цих механізмів і не перетинати його.

Існує кілька ключових стратегій, які викладачі можуть використовувати для оцінювання здобувачів освіти, що сприятиме мінімізації використання ними штучного інтелекту. Однією з таких стратегій є перевірка надійності джерел, використаних під час написання певної роботи. У науковому матеріалі мають бути точні

цитати та посилання на працю науковців, а також список посилань в кінці роботи [6].

Сучасний штучний інтелект є потужним інструментом для сприяння критичному мисленню та стимулюванню творчого самовираження, він не тільки дозволяє людям краще збирати інформацію, але й допомагає людям шукати відповіді на невідомі питання. Це не просто технологічний прогрес, але робота зі знаннями. Але, як і будьяка попередня технологія, її можна використовувати як інструмент або зброю, щоб завдати певної шкоди. Тому потрібно встановити відповідальні стандарти штучного інтелекту, щоб гарантувати, що створення та використання штучного інтелекту є відповідальним та етичним.

Список посилань

1. Доценко І. О. Академічна доброчесність у системі забезпечення якості вищої освіти. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2022. № 32. С. 31–42. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2022-32-31-42>.

2. Ульянова Г. О., Бааджи Н. П. Академічна доброчесність як основа академічного успіху. Правова позиція. 2022. № 4(37). С. 98–103.

3. Мар'єнко М., Коваленко В. Штучний інтелект та відкрита наука в освіті. Фізико-математична освіта, 2023. Том 38. № 1. С. 48–53. DOI: 10.31110/2413–1571-2023-038-1-007.

4. Култаєва М. Д. Суспільство знань: спокуси оновлення і пастки утопічної свідомості. Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в ХХІ столітті: міжнародна колект. монографія. Харків : Вид. ВННот, 2019. С. 55–62.

5. Мамаєв І. О. Правове регулювання штучного інтелекту в аспекті прийняття «AI Bill of Rights». Modern research in world science : the 11th International scientific and practical conference, Lviv, (January 29–31, 2023), Lviv, 2023. Р. 1498–1504. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/15348/1/MODERN-RESEARCH-IN-WORLD-SCIENCE-29-31.01.23.pdf#page=1498>.

6. Каткова Т. Г. Штучний інтелект в Україні: правові аспекти. Право і суспільство. 2020. № 6. С. 46–55. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.6.1.8>.